

## MISA NA ZAVRŠETKU KRIŽNOGA PUTA GROBIŠTIMA I STRATIŠTIMA VARAŽDINSKE BISKUPIJE

Okupljeni danas ovdje na ovom bogoslužju na završetku trećeg križnog puta grobištima i stratištima Varaždinske biskupije s posebnim smo raspoloženjem i osjećajima slušali inače nam poznate riječi proroka Jeremije koje čitamo svake godine na ovaj dan: *A ja bijah kao janje krotko što ga vode na klanje i ne slutih da protiv mene snuju pakosne naume. „Uništimo drvo još snažno, iskorijenimo ga iz zemlje živih, da mu se ime nikad više ne spominje!“* (Jer 11, 19).

Ove je riječi prorok Jeremija u 6. st. pr. Krista izgovorio o sebi samom, o svojoj sudbini neshvaćenog, prezrenog i odbačenog proroka, čovjeka koji govoreći istinu smeta prevladavajućoj, ili možemo reći i vladajućoj, struji, mentalitetu ili interesu, pa ga zato treba ukloniti. Budući da je bio prorok svojom sudbinom i svojim riječima upućivao je na budućnost, odnosno nagovijestio jedno buduće „krotko janje“ odvedeno na klanje - Isusa Nazarećanina, u kojem se Bog koji je postao čovjekom definitivno i nepovratno za sva vremena, prošla i buduća, poistovjetio sa sudbinom onih nevinih koji smetaju samim time što postoje i što su drugačiji, što se ne uklapaju, pa stoga bivaju proganjani ili čak uklonjeni s lica zemlje. Štoviše sve njihove žrtve on je stopio u svoju vlastitu kalvarijsku otkupiteljsku žrtvu i na taj ih način posvetio i osmislio. To je odgovor Boga, „pravednoga suca“, kako ga zove i prorok Jeremija i današnji psalam (Ps 7, 12), na sve one vapaje nevinih i obespravljenih koji se uzdižu k njemu. Takvi i nisu imali kome povjeriti svoju parnicu nego Bogu i od njega očekivali pravdu. Oni koji u očima naše ljudske povijesti loše prolaze i trpe nepravdu u Božjoj natpovijesti zadobivaju pravdu siromašnog Lazara iz glasovite Isusove prispodobe. Jer kao što su imali dijela u patnjama i smrti Kristovoj jednako tako imaju dijela u njegovoj pobjedi, vječnom životu i sreći.

Što se tiče osvete koju spominje prorok Jeremija, a koja je inače česta tema kod starozavjetnih proroka, njezino povjeravanje Bogu temelji se na njegovoj vlastitoj riječi objavljenoj Mojsiju: *Osveta i nagrada meni pripadaju* (Pnz 32, 35). Nisam siguran da imamo pravo bilo koji ovozemaljski događaj pripisivati Božjoj osveti i naplati, koliko god imali napasti u tom smislu. Bog očito nije govorio o kažnjavanju u vremenitosti koja je ionako prolazna, već na naplatu po zaslugama u onostranosti, u vječnosti koja je neprolazna.

Ne treba podcjenjivati činjenicu da je patnja i smrt, osobito nevinih, oduvijek smatrana glavnim izazovom vjeri u Boga. Stoga je za mnoge ovakvo vjerovanje u Božju osvetu i naplatu bilo, a za neke još uvijek jest, opijum za naivne i lakovjerne. Za nas je to pitanje povjerenja u Božju objavu i smisao egzistencije i žrtve kojega iz nje spoznajemo. Sretni smo što smo obdareni predragocjenim darom vjere. Tu i takvu vjeru ste i vi danas posvjedočili spajajući pobožnost križnoga puta s pohodnom stratištima i grobištima braće i sestara kojima je nasilno prekinula život ljudska mržnja.

Dok ne prođe obličje ovoga svijeta i ne završi njegova povijest drama stradanja nevinih će se nažalost nastavljati, no ona je za vjernika ipak dobila smisao time što ju je prihvatio i kroz nju prošao sam Bog kad je postao jednim od nas. Obdarivši čovjeka slobodom, Bog je dokraja poštuje, kao i sve izbore koji iz nje proizlaze, pa čak i onda kad to za čovjeka znači opredjeljenje za zlo i grijeh i time izvor patnje za drugoga čovjeka. Tu i takvu stvarnost naše povijesti sv. Pavao naziva *otajstvom bezakonja* (2Sol 2,7). Radi se doista o otajstvu pred kojima gotovo da zastaje ljudsko promišljanje, o otajstvu koje je teško shvatiti i prihvatiti naravnim ljudskom umu, i ono smisao poprima jedino ako ga se promatra iz perspektive vjere. Naravno da se vjernik kao aktivni sudionik povijesti ne smije miriti sa zlom i grijehom. On je, upravo zato što je vjernik, pozvan zalagati se na svaki način da bezakonja, laži, nepravde i patnje bude što manje. Jedan od načina na koji to može i treba činiti jest uporno i trajno

zalaganje za sve one kojima se na bilo koji način činila ili im se čini nepravda, raskrinkavanjem laži i promicanjem istine. Nepravdu nazivati nepravdom, a zločin zločinom ne znači ništa drugo do li promicati istinu. A istina nas je jedina kadra osloboditi, kako nas uči Krist, naš Gospodin (usp. Iv 8, 32). Obnavljati spomen na one koji nisu imali pravo na spomen i dati grob onima koji nisu imali pravo na grob za vjernika nije pitanje politike i politiziranja, već kršćanskoga morala i dužnosti. I pritom treba hrabrosti da se čovjek ne uplaši i ne odustane ako takvo njegovo djelovanje nije „politically correct“ tj. ako nije u skladu s trenutnom strujom i modom, ideologijom i interesima. Budući da su njegovi motivi djelovanja sasvim druge naravi, vjernika u konačnici uopće ne bi trebala ni zanimati pokuda ili pohvala, kazna ili nagrada koje bi mogle doći od nositelja struja i moda ili od onih koji su nošeni strujama i modama. To će, istina, moći ostvariti u onoj mjeri u kojoj bude slobodan od kruhoboračkih obzira i interesa, a oni koji put znaju biti više nego snažni.

Svi progonjeni i nevinno ubijeni nisu tek materija za povjesničare, oni neizbježno postavljaju pitanja i našoj suvremenosti. Teško je vjerovati da danas netko dobronamjeran, istinoljubiv i barem prosječno obaviješten o povijesnim zbivanjima, nakon otkrića tolikih nepobitnih tragova nečovještva i zemnih ostataka žrtava, samo za jednu jedinu stranu u svim ratnim sukobima na ovim prostorima može još uvijek smatrati i tvrditi da nije okaljala ruke djelima koja nisu dopuštena ni po Božjem ni po ljudskom zakonu. A ipak smo svakodnevno svjedoci takvih tvrdokornih stavova. Dok se i sama čast i čistoća Domovinskog rata brani na taj način da se čak i s najviših mjesta poziva na iskreno priznanje i procesuiranje nedopuštenih djela počinjenih na njegovim marginama, ne vidimo jednaku dobru volju i hrabrost da se taj isti kriterij primijeni i na nedjela počinjena u Drugom svjetskom ratu i nakon njega od strane koju se neskriveno simpatizira. One pak koji su aktivno sudjelovali u tim događanjima okrvavivši ruke, a još ni danas ne pokazuju ni trunke kajanja, možemo samo najiskrenije žaliti moleći se za njih da odustanu od svoje okorjelosti u grijehu i nekajanju prije nego stanu pred sudište Božje kad već nisu stali pred ljudsko. Opterećenost ideološkim predrasudama, nažalost, zaista može zatamniti ili čak sasvim zatamiti u čovjeku i istinoljubivost i pravdoljubivost. A najgore je to što nas takav „selektivan odnos prema žrtvama režima i ratova prošlog stoljeća na hrvatskim prostorima ne oslobađa od tereta prošlosti i ne daje sigurnost željenog mira“ (kardinal Bozanić na Jazovki, 16.lipnja 2011).

Mi vjernici smo pozvani čuvati se takvoga pristupa. Koliko god u spomenutoj društvenoj klimi nametanja dvostrukih mjerila bilo otežano življenje kršćanskih principa opraštanja i pomirenja mi od njih niti imamo pravo niti želimo odustati. Naše bavljenje ovom tematikom, naše nastojanje i zalaganje za pravo na istinu, grob i pijetet nikada ne smije biti trovanje sebe ili drugih osjećajima mržnje ili željom za osvetom. Naši su motivi ljubav prema svakome čovjeku, napose onom obespravljenom i progonjenom, te spoznaja i promocija povijesne istine kao temelja zdravog i skladnoga razvoja društva, neopterećenog zavjerama šutnje, nepriznatim i neokajanim zlodjelima.

Svjesni uzvišenosti tih motiva i ideala, a u isto vrijeme i svojih ljudskih slabosti, te ograničenosti svojih moći i svoga djelovanja, ispovijedamo svoje pouzdanje u pomoć Boga Svemogućega - Stvoritelja, Otkupitelja i Posvetitelja – Oca i Sina i Duha Svetoga, pred kojim nam se svima pojaviti kao Suce m povijesti i ljudskih srdaca, a kojemu neka je čast i slava u vijeke vjekova. Amen.

*Napomena: Izrečeno pod misom u homiliji preč. Damira Bobovec, izaslanika biskupa Josipa Mrzljak na obilježavanju 65. obljetnice nestanka i likvidacije tridesetak civila gornjeg Međimurja mučenih i poubijanih od nositelja vlasti početkom 1947. godine, a posljednja od žrtava, Stjepan Dujh, odveden je u noći 24/25 ožujka 1947. i nakon mučenje ubijen – pokopan u Repovoj šumi. Misa je služena na završetku Trećeg križnog puta grobištima i stratištima Varaždinske biskupije, a koju su zajednički organizirali Društvo za obilježavanje grobišta*

*ratnih i poratnih žrtava Varaždin i Društva za obilježavanje grobišta žrtava komunizma iz Čakovca. (pribilježio franjo talan).*

